ՏԱՐԻ 45-ՐԴ ԹԻՒ 243 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՎԱՐ 31/13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1902 5 ՋԻԼՂԱՏԷ 31 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԼՈՒՍԱՓԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Ան որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճաղէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50
Գաւառներու համար	108 ղր.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظوم افكار
صاحب امتياز ومدير مسئولى
اوهانس فريد قيصريان
مطبعه‌خانه‌سى
باب عالى جوارنده ٣٨ نومرولو داره‌سى

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ՆՈՐ ԶՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ «ՔԱՒԹԱՐ»

ԳՐՔԻ ՁԵՒՈՎ

ՋՐԻ ՊԻՏԻ ՏՈՒԻ

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒԻՆ

ՄԵԾ-ՊԱՀԻՐ առաջին օրէն սկսեալ (փետր. 25) «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն՝ բացէն պիտի ամէնք ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱՐԵԿԻՆ զոր դիւրահասկնալի ոճով պատրաստած էր Քասիմ ու ամէն մէկ երկու տարի առաջ՝ անորմէ մէկ քանի նմոյշ հրատարակած «Բիւզանդիոն»ի մէջ։

Աւելորդ է ներքոյ հիւսել Նարեկի մասին որ նուիրական մատեանն է ամէն Հայ քրիստոնէի ու հավանի տարիներէ ի վեր մեծ երկիւղածութեամբ կը պահուի ամէն տան մէջ, իբր թանկագին մարգարտիզմը կրցկային բանաստեղծութեան։

Եթէ չերեւնային հատատացեալները իբր հատատքի զօրաւոր կռուան մը կը փարին Նարեկին, նորահաս երիտասարդութիւնն ևս ոչ նուազ յարգանքով ու երկիւղածութեամբ կը վերաբերուի անոր, Հայ գրականութեան ամենէն ինքնատիպը, վսեմն ու հոգեցունցը սեեռելով Հայ վանականին այս սրտաբուխ մաղթանքներուն մէջ։

Մինակ մայրենի եկեղեցւոյ հարազատները չեն որ այս պաշտամը կ'ընծայեն Նարեկին, Հայ եկեղեցիէն բաժնուած միւս հատուածներն ալ հատատագրեալ յարգանք կը տածեն Նարեկին նկատմամբ, որովհետեւ միայն Աստուծոյ նուիրուած աղօթքի գիրքն է ան, զոր վարդապետական խնդիրներէն։ Նարեկի սրբազնատորը հեղինակը Տ. Գրիգոր Նարեկացի, հոգեկան վերացումներուն մէջ գրած է այս անմահ գիրքը որ չարունակ հին և նոր կտակարաններուն չորչ կը դեգերի, ապէհնելով ընթերցողը Ս. Գրոց իւրաքանչիւր բառին նկատմամբ, իր ուշեցած իւր հմտութեան վրայ։ Սրեւելագէտներ՝ հիանալով Նարեկի գոհար գրականութեան վրայ, թարգմանած են զայն մեկ աւելի օտար լեզուներու, որ եւս մեծ ընդունելութեան արժանացած է, Բրիստոնէական հատատքին այս վեհ արձանը։

Այս մեծ գիրքը, այս հոյակապ մատեան որ հազար տարուան անեղծ աւանդ մ'է, անատակ ձրիարար պիտի հրատարակէ «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն, վստահ ըլլալով որ մեր այս ջոհոգութիւն սիրով պիտի ընդունուի հատարակութեան ամէն դատակարդէն նոյն իսկ անոնցմէ որոնք մինչև հիմա լրագիր կարդալու սովորութիւնը չունին։

10 ՓԱՐԱՅԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

ՄԵԾԱՆԱՒԱԼ ԹԵՐԹ ՄԸ ՁՈՒՆ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

ԴԻՒՐԱՀԱՄԱԿԱՆԱԼԻ ԼԵԶՈՒՈՎ ՈՒ ՄԱԲՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԻԲՐԵՒ ԳԻՐՔ ՊԻՏԻ ՉԻ ԾԱԽՈՒԻ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Միայն «Մանզումէ»ի բաժանորդներն ու գնողները պիտի ստանան նուիրական մատեանը՝ «Մանզումէ»ի սովորական գնէն ալելի բան մը չվճարելով անոր համար։

Անոնք որ կը սիրեն Նարեկը, համոյք կ'զգան անոր հոգեպարար ընթերցումներէն, անոնք որ իրենց հասկցած լեզուով աղօթագիրք մը կ'ուզեն, նաեւ անոնք որ իրենց տատապագին օրերուն ու վշտահար ժամերուն հոգեկան սփոփանք մը կը փնտռեն, պէտք է փութան օգտուիլ առիթէն։ ՏԱՍԸ ՓԱՐԱՑ վճարելով, օրուան ներքին ու արտաքին լուրերը, հետագիրները, Ազգ. լուրերը, այժմէութիւն ունեցող յօդուածներն ու տեղական և թարգմանածոյ վէպերը կարդալէ զատ, պիտի ստանան նաեւ

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՏԵԱՆԸ
ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Նոյնպէս գաւառացի ազգայինք պէտք չէ ուշագրութենէ վրիպեցնեն կարեւորութիւնը տուիքին. այսօրը վաղուան չետագնելու չի գար, փետրուար 25ի-պիտի սկսինք Նարեկը, հետեւաբար հիմակուընէ իսկ անհրաժեշտ է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի։

Կը խնդրուի ձեռնտս անձնաւորութիւններէ, օգնել այս կրօնական հրատարակութեան, հասարակութեան ամէն խաւերուն հասկցնելով թէ, ո՛րչափ դիւրութեամբ պիտի ստանան ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ։

ԺԱՎԱԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՉԻՐԸ, տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ, ինչպէս երէկ, ետին մնալէ այսօր ալ չկրցանք հրատարակել։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԼՖՈՆՍ ԺԳ. ԵՒ ԱՄԻՐԱԼ ՄՈՆԹՈՒԺՈ

Վերջի պահուն Մաարիոէն քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ մահը ամիրալ Մոնթոժոյի։ Այս ծովային վերին հրամանատարը, իր նախնական յատկութիւններէն և կարողութիւններէն չատ ալելի ուշադրութեան արժանի յիշատակ մը կը ձգէ իր ետեւէն դեպի գերեզման, և կամ երեք չենք սխալիր, այդ յիշատակին պատմական դերը վերջապէս կը կենդանացնէ նրբ Մէքմահոն Նահանգապետ Հաստատրմիրը Կիպղոյան կը Ալկիանոսի ջուրերուն մէջ ուազմափորձեր կը կատարէր, հետեւելով սպանական նաւերու գիծերուն, և երբ Անգղիոյ նաւապետներ, իրենց նաեւը ունենալով պետական հսկայ բոլոյին կարծիքը, կ'ուսմնորոշեին... ապ միրալ Տիւվէյէ մարտնաւերը զինի Բաւիլէյի նաւատնտեսը, Փիլիպեան պատերազմներուն աչակցութեամբ, ամիրալ Մոնթոժոն էր որ կը պաշտպաներ Մանիլայի ջուրերը, սպասելով, անվեհեր և անկուն, վերջին մրցման արդիւնքին։ Շատ չանցաւ, Տիւվէյ հասաւ իր նպատակին, և Քավիթէյի ըերդերու առջև, Մոնթոժոյի նաւերը չափ չափուեցան Սմերիկեան նաւերուն հըրետային թնդանօթներուն բիւրաւոր ռումբերուն տակ, գահավիժելով իրենց հետ հարիւրաւոր Սպանիացի երիտասարդ նաւաղներու մարմինը, դէպի Ովկիանոսի անհուն անդունդը։

Քավիթէյի առևէլի ազէտը նշանաբանն եղաւ ամբողջ սպանիական դարաւոր գաղթականութիւններուն Սմերիկացւոց ձեռքը անցնելուն, և այդ վայրկենէն սկսեալ տխուր և սեւ էջ մըն ալ աւելցաւ Սպանիոյ պատմութեանը մէջ։ Այդ է, ահա, Մոնթոժոյի անմխիթար դերը, և այս դերին յիշողութիւնն է որ կը յուզէ մեր միտքերը երբ միւս կողմէն կիմանանք պարտաճանչ ծովակալին մահը։ Բայց կարծես բազդը կամ ճակատագիրը, դուբ ըսէք դիպուածը, լղարմանալի քմահաճոյքներ, կամ զուգադիպութիւններ ունի որոնք ընդհանրապէս հակակչիռ արձագանգներ կ'ունենան։ Սպանիոյ տխուր անցեալին յիշատակը պատկերացնող ամիրալ Մոնթոժոյին հետ, կարծես այդ անցեալին քան իսկ պատասխանատուն և զղջ Սպանիոյ թագուհիին կառավարութիւնն ալ կը հետանայ, Ալֆոնս ԺԳ. ի մօտալուտ գահակալութեամբը։ Յառաջիկայ մայիս 17ին (Ք. Ե.) յիչեալին թագադրութեան հանդէսը պիտի կատարուի, և այդ օրէն վերջ, մայրթագուհին պիտի հետանայ Մաարիոէն, իր մայրական ազդեցութենէն զերծ ձգելու համար դեռատի արքան։

Սպանիական թերթերը խիստ ատողջ, ատոյգ, կայտառ և երկայնատամակ անձ մը կը ներկայացնեն մեզ իրենց թագաւորը։ Ասկէց զատ, երէք ժամանակի ազնուականական պայմաններուն փափկութիւնը նկատի առնելու ըլլանք, պիտի կրնանք ըսել թէ Ալֆոնս ԺԳ. կարծես սեսակ մը ազատական սկզբունքներով ժեծցած ու կրթուած է։ Իր ներքին կեանքին նըկատմամբ, մեզ հասած մանրամասնութիւններէն կրնանք հետեւցնել թէ, նոր թագաւորը, խիստ պարզ կեանք մը ունեցած է, պարզ և անշուք սենեակներու մէջ ապրած է մինչև ցարդ, իր ամէնէն աւելի սիրած բարեկամները իր դաստատունները ընելով։ Միւս կողմէ բնաւ տարակոյս չկայ թէ Ալֆոնս ժամանակիս և մանաւանդ իր դերքին և ազգայ պատասխանատուութեան համաձայն բարձր զարգացում մը ստացած է։ Սպանօ-ամերիկեան պատերազմին միջոցին, ֆրանսական պատկերազարդ հանդէսը «Իլլիւսթրասիօն» մասնաւոր օրինակի մը մէջ ներկայացուցած էր Ալֆոնսի լուսանկարը մայր-թագուհիին հետ քով քովի, տխուր գիծերով, հետաքրքրական այլ յուզմամբ այնպիսի նայուածքով մը, որ բոլոր ընթերցողները զրուն արգասաւանքը կը չարժէր։

Այն պահուն սկեպտիկ թերթեր և սկեպտիկ դիւանագէտներ կը հարցնէին մէկզմէկու թէ ինչպէս այդ պատանին պիտի կրնայ բռնել Սպանիոյ վերքերը և փայլեցնել Բաթիլիանները և Սանականները գահը ու ժառանգութիւնը։

Բարեբաղդաբար ըստ մեզ այդ մասին տեղ ունեցած բոլոր կասկածները անտեղի կը համարուին այսօր, և կը յուսանք ու կը մաղթենք որ Ալֆոնս ԺԳ. որ իր բարձր յատկութիւններուն՝ առաքինութեան չքնաղ ոգի մըն ալ միացնել կ'երեւայ, վերակենդանացնէ բարի բոլուելու առիթան հանդարտ, թէեւ քիչ մը ծոյլ և տաքարիւն Սպանիան։

Ս. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ [1]

Շատ կանուխ արթնցայ այն առաւտն։

Աչքերս բացի, յօրանջեցի, ու վերսկիսս տակէն քիթս դուրս հանելով չորթջս նայեցայ։

Դեռ մութ էր, և տաքուկ անկողնիս մէջ, աչքերս կիսափակ, սկսայ արթնն երազել։

Առջի գիշերը, մօրեղբայրս, վիս քովը կանչեր էր ըսելով. «Էլվիր, այս տարուան Նոեմբ, ուրիշ տարիներէ տարբեր է. դրամ պիտի տամ քեզի, որ ուզածդ գնես։ Ալ հիմայ մեծցար, և ապահով եմ որ պարապ տեղը դրամ չես վատներ։ Ա՛ռ նայիմ։»

Ու առջևս, սեղանին վրայ դրեր էր ցանցասիւս արծաթ թելերով մինակի քսակ մը, որ հնչուն ձայն մը հանեց։ Իսկոյն բացի զայն, ու սկսայ համրել։ մէկ, երկու, երեք, հինգ, տասը, երեսուն, յիսուն ոսկի...։

Մօրեղբօրս վիզը փաթթուեցայ, համբուրեցի զայն խնդրելու ատիճան, յետոյ սկսայ խօլ վազս մը դառնալ սենեակին չուրջը, ուրախութեան վայրէ ճիչեր արձակելով, մինչեւ որ չնչասպառ թիկնաթոռի մը վրայ ինկայ։

Ու կը մտածէի թէ, ի՛նչ գնեմ այս հարստութեամբս։ Դիրքո՛ր։ Դպրոցէն նոր ելած ըլլալով՝ գիրքերէն սաստիկ յոգնած էի. ինչ մեզքս պահեմ։

Յանկարծ լուսափայլ գաղափար մը ծագեցաւ մտքիս մէջ։ Մայրիկս քովի սենեակը կը պահէ. սկսայ անոր պատին զարնել, ու պոռացի. «Մայրի՛կ, յիսուն ոսկիով Բարիզ կրնամ երթալ։» Մայրիկս զայրանալով արթնցաւ, բայց բարեբախտաբար կաղանդի բարկութիւնները չուտ կ'անցնին։ Վայրկեան մը վերջը կը խնդար, երբ կը ծանուցանէի իրեն ճամբորդելու դիտաւորութիւնս, ու կը պատասխանէր թէ միջոցներս չէին համապատասխաներ ծրագիրս գործադրութեան։ Ու ծրագիրս, թեւերը վրիպած թռչունի մը պէս, ջուրը ինկաւ։

Ինչ պիտի ընէի այս գրամով։

Շարունակ կը բանային փոքրիկ քսակս, կը գիտէի դեղին, փայլուն, կլոր ոսկիներս, որոնք սկսեր էին անհանդիստ ընել զիս, քիչ մը։

Անատանէլի ասնիկանը։ Նա որ միշտ կ'ըսէր. «Թիւս թէ սատի ունենայի ասինչ կամ այնինչ բանը գնելու համար», հիմայ ընաւ փափաք մը չունէի կարծես, ու մոռցեր էի բոլոր գնելիքներս։

Իրիկուան դէմ վերջապէս գիտակեր այցելու մը օգնութեան հասաւ ինծի։ Քառորդ մը պարապ նիւթերու վրայ խօսելէ յետոյ, յանկարծ հարցուց ինծի. «Օրիո՛րդ, այս տարի պարահանդէս պիտի երթա՞ք»

Հնադանդ աղջկան մը պէս, որ իր կամքին գոյութեան վրայ գաղափար չունի, պատասխանեցի. «Թերեւս, պարոն, մայրիկս կախում ունի։»

Բայց այդ բարի արարածը դունչն դարս կելլուն պէս, մայրիկիս վրայ յարձակեցայ, ու աղաչեցի, պաղատեցայ որ ինծի պարահանդէս տանի։ «Ինչ կ'ըլլայ մայր, յիսուն ոսկի ունիմ. գնդղնիկի հագուստ մը չունիմ կոր տանք, ու անսկսալ օր, Վարդանին խանութը մեր տեսած մարգրիտէ մանեակը կը գնեմ։ կ'աղաչեմ անոյշ մայրիկս, այս հաճոյքը ըրէ՛ ինծի. ալ աւելի պիտի սիրեմ զքե՛զ։»

Բայց ճիշդ այդ պահուն հիւր մը ներս մտաւ։ Ա՛լ հոգս չէր։ Մայրիկս ժպտեր էր, ու ժպիտը հաւանութեան նշան է։

Գիշերը, երբ մօրեղբայրս եկաւ, խորհրդաւոր ձեւով մը փափաքս յայտնեցի։

«Կրնե ըլլալ՝ ու արդուզարդը չսիրե՛լ» ըսաւ խնդալով։

Յաջորդ օրը, մայրիկին հետ խանութէն խանութ պտտեցանք ընտրելու համար չրշազգեստիս նիւթը։ Վերջապէս գտանք իմ ճաշակիս համեմատ, թեթեւ, ճերմակ քոեր որ չին մը, ու Նարդիկին տարինք, որպէս զի վերջին նորաձեւութեան համաձայն, գնդղնիկ հագուստ մը կարէ ինծի։ Ծեսոյ գացինք մարգրիտէ մանեակը գնեցինք։ Ինչ աղուոր մանեակ էր։ Ոսկեզօծ թելի մը վրայ, քովէ քով չարուած կարդ մը միայն կլոր, փայլփլուն մարգրիտներ կին։

Հոն պարզեցի ցանցասիւս փոքրիկ քսակս, բայց ուրախ, զուարթ դարձայ տուն այն օրը։

. . . . . .

Ցրանսական դպրոցասուններն պարահանդէսի հրաւէր մը ղրկեր էին մեզի, ու որոշուեր էր որ այդ պարահանդէսին տանէին զիս։ Ուստի բարեպատիկ օրուան կը սպասէի անհամբեր։

Ա՛լ հինգ օր մնաց, ա՛լ երկու օր մնաց ու վերջապէս ծագեցաւ մեծ օրը։ Այն ատեն սկսայ ժամերը համրել։ Ինչ ուշ իրիկուն կ'ըլլար։ Հէնդ, յիմար մարդիկ, որ երկար օրերը կը սիրեն։

Բայց գիշերն ալ եկաւ հասաւ, ու սկսայ հագուիլ։

Ժամ մը վերջը, սիրուն խոնարհութիւն մը կ'ընէի այն գեղեցիկ օրիորդին որ առջևս ելաւ հայելիին մէջ։

Այդ օրիօրդը հագած էր ճերմակ չրշազգեստ մը, ամպի նման թեթեւ, ժանեակներով, փետուրներով զարդարուած, ու վայլուն ցոլքերով մարգրիտէ մանեակ մը իր վիզը կը զարդարէր։ Ու այդ օրիօրդին սիրտը որքա՜ն ուժգին կը բաբախէր, երբ կառքէն իջաւ դեսպանատան դրան առջև։ Անծանօթ պարոն մը թեւը առաւ ինքը ու այսպէս սանդուխէն վեր ելլելով մտաւ պարահանդէսին սրահը։

Ընդարձակ լուսաւորեալ սրահ մը. պատերուն վրայ թանկագին կոպէկներ վիժակներ, ահագին հայելիներ, որոնց մէջ կը խոստովանիմ թէ, գաղտագողի ակնարկ մը նետեցի, ու չեմ հաւատար թէ ևս էի անոր մէջէն ժպտող օրիօրդը։

Երաժշտական խումբը կանանչ, ծաղկաւէտ անկիւն մը հատատատեր էր։

Լեցուն բազմութիւն կար։

Գեղեցիկ տիկիններ, պաղուսական կիրպասներով պարուներ կը պարէին։

Ես ալ սկսայ պարել առանց կանգ առնելու մինչեւ առաւօտ։

Հովի յորձանքի մը պէս, պարայ դարձայ անդադար, հագուստիս փետուրներուն նման թեթեւ։ «Ինչ մը հանդչէ՛», կ'ըսեր ծայրս. բայց ես, ֆը՛րրր... կը փախչէի դարձեալ քովէն, վայս մը պարելու համար։

Վերադարձի ժամն ալ զարկաւ, աւ՛զ, ու սահպուհցանք մեկնիլ։

— «Զուարճացա՞ր, հարցուց մայրս կառքին մէջ»։

— «Շատ, չատ զուարճացայ, մայրի՛կ, ա՛ւր էր թէ ամէն օր պարահանդէս երթայի»։

* * *

Հիմայ տաքուկ սենեակիս մէջ կամաց կամաց սկսայ հանդիլ։ Հագուստս ազատ էր կարծես, անգիօրէն վրան կոխեր էին մանեակս հանելէն. ազօտ փայլ մը կ'արձակէր. առաջուան ճաճանչները չունէր ալեւս։

Ես յոգնած էի. գլուխս սահիկ կը ցաւէր, ու սեզանիս վրայ նչմարեցի ցանցասիւս, պղտիկ դատարկ քսակը...։

Ցիսուն ոսկիէն այդ մնացեր էր միայն...։

Ես սկսայ խորհիլ. այդչափ ազգականներ կտոր մը հացի համար կը սառապային, ու ես մէկ գիշերուան մը հաճոյքի համար յիսուն ոսկիս ծախսեր էի...։

ԷԼՎԻՐ

ՈԳԵԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

Պ. ԼՕՄՊՐՈԶՈՅԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

Երթալի գիտական աչխարհին մէջ մեծ եղաւ զարմացումը, երբ մտերմական տաքսածուեցաւ թէ՝ Թիւրէնի հատմատարանի ուսուցչապետ և ղեկրի նիւթապաշտ Սէզառ Լոմպրոզօ ոգեխօսներու կարգին մէջ կը մտնէր։ Ինչ. «Ոճրագործ մարդուն» և «Հանճարին ու Ջլագարութեան» հեղինակը, որուն սոյն գործերուն մէջ մարդկային մտքին ամենաբարձր յայտնութիւնները կը վերածուին պարզ ուղեղային անհնթահմութեանց, պիտի հաւատար երեւոյթներու և չրշուն սեղաններու։

Զգոյութիւնը ճչմարիտ է, բայց կիսովին։

Պ. Լոմպրոզօ, նաթալիի մէջ, փիլիսոփի ապագին առնը, ներկայ գանուեցաւ Լօզաբիա Բալատինօ միջնորդին փորձերուն։ Այս փորձերը որոնք ազդեցին Սիւլլի Բրիւոմի վրայ, Ֆրանսայի մէջ, բոլորովին փոխեցին իրենց արդիւնքով, իսալացի պիտանւոյն կարծիքը։

Այլ եւս կ'ընդունի միջնորդական ըսուած զօրութիւնը, յատնելութեան երեւոյթները (les phénomènes de lévisation), այսինքն թէ՝ մարդկային մարմնոյն համար, հոգեբանական խորհրդաւոր զօրութեան մը չնորհիւ, հոգին դուրս երթալու կարելիութիւնը, նիւթականացումները կամ ինքնին նիւթականացած աչքերևոյթները, որոնց միջոցին գործոնները իրենց հազանիւթերը կը հաղորդեն կարճ բայց չօշափելի պատրանքներու, ինքնաչարժ գրութիւնները և մարդոց երկուքի բաժանումը։

Մինչեւ ցարդ Պ. Լոմպրոզօ իր ամէն գործերուն մէջ չէր գտրած հար-

---

[1] Կաղանդի այս միամիտ պատմութիւնը, գրուած Օր. Էլվիր Հանըմանէ, առաջին մրցանակը չահած է այն գրական մրցումին մէջ որ բացուած էր Բերայի Համագգաց վարժարանի աշակերտուհիներուն միջեւ։

Վերջին լուրեր

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Պատարագային համարժարանի համար ուսուցիչների ընտրության մրցույթ է հայտարարվում։ Մրցույթին կարող են մասնակցել միայն այն անձինք, որոնք ունեն ավարտական վկայական։ Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 15-ին։ Դիմումները պետք է ներկայացվեն մինչև հունիսի 10-ը։

ՆՈՐ ՀԱՆՔԱՐԱՆ

Հանքարանների վարչությունը հայտնում է, որ Ալավերդու շրջանում նոր հանքարան է բացվել։ Հանքարանում աշխատանքը սկսվել է մայիսի 1-ից։ Աշխատում է 120 բանվոր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական մարտական մարզանկության ընկերության կենտրոնական խորհուրդը հրավիրում է ընկերության բոլոր անդամներին, որ մասնակցեն մարզանկության ցուցադրական մրցումներին, որոնք տեղի կունենան մայիսի 20-ին, ժամը 10-ին, Ազատության հրապարակում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐԶԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական սպորտային

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

ՀՈՒՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

ՀՈՒՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

ՀՈՒՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ «ՕՐԱԳՐԻ ՎԱՐՉՄԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ»

ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՐՔԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ
ՊԵՏՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
1900

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ԵՎ ՎԵՐՀԻՆ ՏԻՊԱԿԱՆ ԱՌԱՔՄԱՆ

ՍԱՀՄԱՆ, ՈՒՂԻՂ, ՁԱՓՍ

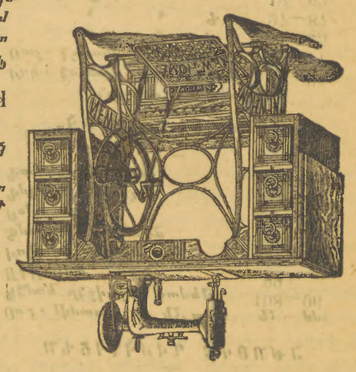

ՊԱՐԶ-ՀՈՒՅՍ

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

1900 ԹՎԱԿԱՆԻ

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԸ ՏԱՐԲԵՐ ՍԱՐՔԵՐԻ

ՍԱՀՄԱՆ, ՈՒՂԻՂ, ՁԱՓՍ

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

1900 ԹՎԱԿԱՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ԵՎ ՎԵՐՀԻՆ ՏԻՊԱԿԱՆ ԱՌԱՔՄԱՆ

ՍԱՀՄԱՆ, ՈՒՂԻՂ, ՁԱՓՍ